

การผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษา ภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย”

Creative Media Production for Raising Awareness and Promoting Social Immunity Against Violence Toward Children, Women, and Domestic Violence: A Case Study of the Short Film “Ploy”

เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ², จุติพร ปริญญกุล³, ณธกร สุทธิรัตน์⁴ และ นฤมล จินตพัฒนานากิจ⁵
Kraiengkai Patanakunkommat, Jutiporn Prinyokul, Nadhakorn Sutirat and Naruemon Jintapatthanakit
Corresponding author, E-mail : Nadhakorn.s@rmutp.ac.th

Received : June 23, 2025
Revised : December 16, 2025
Accepted : December 19, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการผลิตสื่อสร้างสรรค์ และประเมินความพึงพอใจสื่อสร้างสรรค์ในรูปแบบภาพยนตร์สั้น เพื่อสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) สำหรับการพัฒนาสื่อภาพยนตร์สั้น การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้รูปแบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ที่มีต่อสื่อภาพยนตร์สั้น

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า การพัฒนาสื่อภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนกระบวนการผลิต (Pre-production) 2) ขั้นตอนกระบวนการผลิต (Production) และ 3) ขั้นตอนหลังกระบวนการผลิต (Post-production) และลำดับการเล่าเรื่อง แบ่งออกเป็น

5 ขั้นตอน คือ การเริ่มเรื่อง (Exposition), การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action), ภาวะวิกฤต (Climax), ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) และการยุติเรื่องราว (Ending)

ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คน ภาพรวมความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ที่มีต่อภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” ทั้ง 5 ด้านคือ ด้านเนื้อหา, ด้านเทคนิคภาพ, ด้านเทคนิคเสียง, ด้านเทคนิคการนำเสนอ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ( ) เท่ากับ 4.42 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.728 สามารถแปลผลได้ว่า ผู้ชมภาพยนตร์มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด”¹

คำสำคัญ: ภาพยนตร์สั้น, ความตระหนักรู้, ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว

¹ บทความชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การผลิตสื่อสร้างสรรค์และการจัดกิจกรรมต้นแบบเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมและยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัวที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตภายใต้บริบทสังคมไทย” โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรมจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2567”

^{2,3,4} คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
Faculty of Mass Communication Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

⁵ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
Department of Mental Health, Ministry of Public Health

Abstract

This study aims to explore approaches to creative media production and to assess audience satisfaction with a short film designed to raise public awareness and strengthen social immunity against violence toward children, women, and domestic abuse. Employing a mixed methods research design, the qualitative component adopts a research and development framework to guide the production of the short film, while the quantitative component utilizes a survey method to evaluate audience satisfaction with the media content.

The qualitative findings indicate that the development of the short film Ploy followed three key stages: (1) pre-production, (2) production, and (3) post-production. The film's narrative structure consists of five phases: exposition, rising action, climax, falling action, and ending.

Quantitative results based on a sample of 80 respondents reveal that the overall satisfaction with the short film Ploy—across five dimensions: content, visual techniques, sound techniques, presentation techniques, and practical applicability—achieved a high average rating (Mean = 4.42, S.D. = 0.728). These findings indicate that viewers reported a very high level of satisfaction with the film.

Keywords: Short Film, Awareness-Raising, Violence Against Children, Women, and Domestic Violence

บทนำ

ปัจจุบัน ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) นับเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเร่งด่วน ที่ทุกภาคส่วนของสังคมจำเป็นต้องเร่งดำเนินการ เพื่อหาหนทางในการป้องกัน แก้ไข และให้การช่วยเหลือผู้ที่กำลังประสบกับปัญหานี้อย่างจริงจัง องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ได้จัดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัญหาด้านสุขภาพและปัญหาสิทธิมนุษยชน และมีการรายงานข้อมูลว่า ผู้หญิงที่แต่งงานแล้วในส่วนต่าง ๆ ของโลก ไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ถูกสามีทำร้ายและมีความทุกข์ทรมาน จากการถูกละเมิดทางเพศ (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7, 2562)

ในกรณีของประเทศไทยนั้น ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นหนึ่งในปัญหาสังคม (Social Problem) ที่มีความสำคัญ อีกทั้งยังเป็นปัญหาที่เรื้อรังมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยผู้ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว

สามารถเป็นบุคคลใดก็ได้ที่ถือเป็น “สมาชิกของครอบครัว” แต่จากสถิติที่เกิดขึ้น ผู้ที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัว ส่วนใหญ่มักเป็นเด็กและสตรี ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้ให้นิยามที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัวไว้ดังต่อไปนี้

“ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนา ในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม ให้บุคคลในครอบครัว ต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กิน หรือเคยอยู่กินฉันสามีภรรยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัย และอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

จากผลสำรวจสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก และผู้หญิงพิการ ปี 2564 โดยมูลนิธิส่งเสริมความเสมอภาคทางสังคม ร่วมกับ สมาคมส่งเสริมศักยภาพสตรีพิการพบว่า หญิงไทยถูกล่วงละเมิดจากการถูกทำร้ายร่างกาย จิตใจ สุขภาพ และสังคม ไม่น้อยกว่า 7 คน/วัน ขณะที่ผู้หญิงเข้ารับการรักษา แจ้งความร้องทุกข์ เฉลี่ยมากถึงปีละ 30,000 ราย ถือเป็นสถิติความรุนแรงต่อผู้หญิงที่สูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก (เวิร์คพอยท์ทูเดย์, 2565)

นอกจากนั้น ข้อมูลจากศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกัน การกระทำรุนแรงในครอบครัว กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังระบุว่าตั้งแต่ปี 2559 – 2565 ในระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมา สถิติความรุนแรงในครอบครัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ย 5 รายต่อวัน โดยในปี 2565 พบว่ามีจำนวนสูงถึง 2,347 ราย โดยสาเหตุของความรุนแรงส่วนใหญ่เป็นผลมาจาก ยาเสพติด 456 ราย หรือคิดเป็น 19.3% รองลงมาเป็นการดื่มสุรา และปัญหาความหึงหวง ตามลำดับ (สนามข่าว 7 สี, 2565)

ถึงแม้ว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กและสตรี จะเป็นปัญหาสำคัญที่ถูกหยิบยกมาพูดถึงมายาวนาน อีกทั้งยังถูกบรรจุไว้ในพันธกิจของชาติที่จะต้องหาทางเยียวยา แก้ไข และขจัดให้หมดสิ้นไป แต่ถ้ามองดูตัวเลขสถิติความรุนแรงในครอบครัว และความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็กและสตรีที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของประเทศไทย จะเห็นได้ว่าปัญหาความรุนแรงต่าง ๆ นั้นยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะขยายตัวในวงกว้างมากขึ้นเรื่อย ๆ

สำหรับสาเหตุที่เป็นเช่นนั้น อาจอธิบายได้ด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาฝั่งตะวันตก ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เมื่อเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ผู้ถูกกระทำหรือผู้พบเห็นส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่ดำเนินการอย่างไร้ เพื่อจัดการกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้น (ปพนธิ์ ธีระพันธ์, 2559)

นอกจากนี้ยังอาจอธิบายได้ด้วยผลสำรวจระดับประเทศในปี 2560 เรื่องความรุนแรงในครอบครัวไทยต่อผู้หญิงและบุคคล ซึ่งจัดทำโดยคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมกับกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว โดยผลการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 74.3 เลือกใช้ความอดทนในการแก้ปัญหาเป็นหลัก เพราะคิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัว มีเพียงร้อยละ 17 เท่านั้นที่ขอความช่วยเหลือ โดยส่วนใหญ่ขอความช่วยเหลือจากญาติพี่น้องมากที่สุด รองลงมาเป็นเพื่อน ขณะที่การขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีเพียงร้อยละ 16.8 เท่านั้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2561)

รวมถึงผลสำรวจปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปี 2561 ในเขตบางกอกน้อย ซึ่งถูกนำเสนอในงานเสวนา "พื้นที่ปลอดภัยในชุมชน เพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และครอบครัว" ซึ่งจัดโดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ร่วมกับ มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) โดยผลการสำรวจพบว่า ผู้หญิงร้อยละ 41.5 ยังมองปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ควรเข้าไปยุ่ง ไม่ควรบอกใคร และเป็นสิ่งที่น่าอับอาย ส่งผลให้เมื่อประสบเหตุจึงไม่มีใครกล้ายื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ (กรมสุขภาพจิต, ม.ป.ป.)

จากงานวิจัยทั้ง 3 ชิ้น ที่ถูกทำขึ้นในปี 2559, 2560 และ 2561 ตามลำดับ สามารถสรุปได้ถึงสาเหตุสำคัญ 3 ประการ ที่ทำให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยยังคงไม่หมดไป อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงมากขึ้นเรื่อย ๆ คือ

- 1) เพราะผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง ซึ่งส่วนใหญ่คือสตรี ยังคงมีความคิดว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว น่าอับอาย ต้องอดทน และไม่ควรรำไปบอกใคร
- 2) เพราะผู้พบเห็นการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เลือกที่จะไม่ดำเนินการอย่างไร้ เพื่อจัดการกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากมีความคิดเห็นว่า ความรุนแรง

ในครอบครัวเป็น "เรื่องภายในครอบครัว" บุคคลภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ

3) ผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ส่วนใหญ่ไม่ทราบขั้นตอนการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เพื่อจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้น

ด้วยเหตุนี้ การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและกระตุ้นจิตสำนึก จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "สื่อภาพยนตร์สั้น" ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของเรื่องเล่า (Narrative) ที่สามารถถ่ายทอดและสะท้อนปัญหาสังคมได้อย่างลึกซึ้งและทรงพลัง แนวทางนี้สอดคล้องกับแนวคิด Narrative Persuasion ซึ่งอธิบายกระบวนการที่ผู้ชมถูกดึงดูดเข้าไปในเรื่องเล่า (Absorption) และเกิดการขบคิดเชื่อมโยงกับโลกความเป็นจริง (Reflection) จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทศคติ หรือพฤติกรรมในที่สุด (Hamby, Brinberg, & Jaccard, 2018)

ภาพยนตร์สั้นมีข้อได้เปรียบในการเข้าถึงผู้ชมได้ในวงกว้าง สามารถกระตุ้นอารมณ์ ความรู้สึก และความเข้าใจของผู้ชมต่อประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ผ่านการใช้ภาพเสียง และเรื่องเล่าที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิตจริงของผู้คน ทำให้ผู้ชมสามารถรับรู้ เข้าใจ และเห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนช่วยเปิดพื้นที่สำหรับการตั้งคำถาม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ชมในระยะยาว อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้ในท้ายที่สุด

จากทั้งหมดที่กล่าวมา จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยเรื่อง การผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษา ภาพยนตร์สั้นเรื่อง "พลอย" โดยผู้วิจัยหวังว่า ผลของการศึกษาในครั้งนี้จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในรูปแบบภาพยนตร์สั้น เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในรูปแบบภาพยนตร์สั้น เพื่อสร้างความตระหนักรู้ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจสื่อสร้างสรรค์ในรูปแบบภาพยนตร์สั้น เพื่อสร้างความตระหนักรู้ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยนี้ ได้แบ่งกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 กลุ่มหลัก โดยกลุ่มแรกว่าด้วย แนวคิดด้านโครงสร้างและการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ซึ่งใช้เป็นกรอบในการสร้างสรรค์และผลิต (Production) ภาพยนตร์สั้นเรื่อง "พลอย" เพื่อให้สามารถสื่อสารเรื่องราวได้อย่างมีพลังและเป็นระบบ ส่วนกลุ่มที่สองคือ แนวคิดด้านการสื่อสารความหมายและการวิเคราะห์ผู้รับสาร ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ (Analysis) การประกอบสร้างความหมายด้านความรุนแรงในครอบครัวผ่านสื่อภาพยนตร์สั้น และการวิเคราะห์ผู้ชมในฐานะผู้รับสาร ว่ามีการตีความหรือถอดรหัสสารอย่างไร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดด้านโครงสร้างและการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ประกอบด้วย

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเขียนบทภาพยนตร์

บทภาพยนตร์เปรียบเสมือนพิมพ์เขียว (Blueprint) สำหรับภาพยนตร์ (Howard & Mabley, 1993) มีหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านตัวอักษร โดยผู้เขียนบทภาพยนตร์ต้องกำหนดสถานการณ์ ความขัดแย้ง และโครงสร้างเรื่องให้ชัดเจน เพื่อขยายเป็นฉากที่มีรายละเอียดของสถานที่ เวลา ตัวละคร และบทสนทนา ทั้งนี้แม้บทภาพยนตร์จะเป็นผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์ แต่ก็ต้องมีองค์ประกอบที่ชัดเจนเพื่อให้การเล่าเรื่องน่าสนใจและสมบูรณ์ โดยทั่วไปแล้วโครงสร้างบทภาพยนตร์สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 องค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โครงสร้างบทภาพยนตร์แบบ 3 องก์ (Three-Act Structure)

ภาพยนตร์ที่มีโครงเรื่อง 3 องก์ เป็นรูปแบบพื้นฐานที่ง่ายต่อการเข้าใจ โดยบทภาพยนตร์จะถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน เรียกแยกเป็นองก์ (Act) หนึ่ง สอง และสาม ตามลำดับ โดยแต่ละองก์คือช่วงเวลาของภาพยนตร์ที่แตกต่างกัน (รักศานต์ วิวัฒน์สินอุดม, 2558) ซึ่งแต่ละส่วนมีหน้าที่และองค์ประกอบย่อยดังต่อไปนี้

องก์ที่หนึ่ง (Act One) : การวางโครงเรื่องเริ่มต้น (Setup) มีหน้าที่แนะนำข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของเรื่องราว ได้แก่ ตัวละคร (Character) สถานที่และเวลา (Setting) รวมถึงบรรยากาศโดยรวม (Mood & Tone) ซึ่งขั้นตอนทั้งหมดนี้ถูกเรียกรวมกันว่า การปูเรื่อง (Exposition) และมักจะจบองก์ที่หนึ่งด้วย จุดพลิกผันแรก (Plot Point 1) ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ผลักดันให้ตัวละครต้องเข้าสู่ความขัดแย้งหลักของเรื่อง

องก์ที่สอง (Act Two) : การเผชิญหน้า (Confrontation) เป็นช่วงที่ยาวที่สุดของเรื่องและเป็นช่วงของการพัฒนาความขัดแย้ง ตัวละครต้องเผชิญหน้ากับอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ และต้องก้าวข้ามผ่านเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยมีจุดหักเหกลางเรื่อง (Midpoint) และจุดพลิกผันที่สอง (Plot Point 2) ที่ทำให้สถานการณ์พลิกผันและซับซ้อนยิ่งขึ้น นำไปสู่ความขัดแย้งที่เข้มข้นขึ้นในลำดับถัดไป

องก์ที่สาม (Act Three) : การคลี่คลาย (Resolution) เป็นช่วงสุดท้ายของเรื่อง ประกอบด้วย จุดวิกฤตที่สุดของเรื่อง (Climax) ที่ตัวละครต้องทำการตัดสินใจหรือกระทำสิ่งสำคัญเพื่อเผชิญหน้ากับปัญหาครั้งสุดท้าย ก่อนจะนำไปสู่บทสรุป (Resolution) ซึ่งเป็นการคลี่คลายปมปัญหาทั้งหมดของเรื่องราว ไม่ว่าตัวละครจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่ก็ตาม สำหรับภาพยนตร์สั้นซึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลา มักปรับโครงสร้างให้กระชับขึ้น โดยรวม Exposition และ Plot Point 1 ไว้ในองก์แรก จากนั้นดำเนินเรื่องในองก์ที่สองเพื่อแสดงการเผชิญหน้ากับอุปสรรค (Confrontation) ก่อนเข้าสู่ Climax และจบลงด้วย Resolution ในองก์ที่สาม ทั้งนี้โครงสร้างดังกล่าวเป็นเพียงแนวทางหนึ่งในการเขียนบท มิใช่ข้อบังคับตายตัวแต่อย่างใด

1.2 แนวคิดการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ (Film Narration)

การเล่าเรื่องในภาพยนตร์เป็นกระบวนการถ่ายทอดเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กันในเชิงเหตุและผลภายในช่วงเวลาหนึ่ง โดยเริ่มจากสถานการณ์ตั้งต้นจนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ตามลำดับเหตุการณ์ (David Bordwell, อ้างถึงในพร้อมสิทธิ์ จริยาคุณการ, 2564) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ดังนี้

1) โครงเรื่อง (Plot) คือการลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบ อาจแบ่งออกได้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การเริ่มเรื่อง (Exposition), การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action), ภาวะวิกฤต (Climax), ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) และบทสรุป (Resolution) (Giannetti, 2014)

2) แก่นเรื่อง (Theme) คือแนวคิดหลักของภาพยนตร์ที่สะท้อนผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ชื่อเรื่อง ตัวละคร หรือสัญลักษณ์ แบ่งได้ 7 ประเภท ได้แก่ แก่นเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม ความเป็นจริงของมนุษย์ ปัญหาสังคม การต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรี ความสัมพันธ์ของมนุษย์ การเติบโต และคำถามเชิงศีลธรรมหรือปรัชญา

3) ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นองค์ประกอบที่ขับเคลื่อนเรื่องราว มี 4 ประเภท ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างคน, ภายในจิตใจ, กับธรรมชาติ และกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

4) ตัวละคร (Character) หมายถึงผู้ที่มีบทบาทในเรื่องเล่า โดยมีองค์ประกอบคือความคิดและพฤติกรรม สามารถแบ่งตัวละครออกเป็น 2 ประเภท คือตัวละครมิติเดียว (Flat character) และ ตัวละครหลายมิติ (Round character) หรืออาจใช้เกณฑ์ด้านบทบาทที่แบ่งตัวละครออกเป็น ตัวเอก (Protagonist) และ ตัวร้าย (Antagonist) ก็ได้เช่นกัน

5) ฉาก (Setting) คือสถานที่และเวลาที่เรื่องเกิดขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินเรื่องและพฤติกรรมของตัวละคร สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ฉากธรรมชาติ สิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ ยุคสมัย การดำเนินชีวิต และสิ่งแวดล้อมเชิงนามธรรม

6) สัญลักษณ์ (Symbol) เป็นเครื่องมือสื่อความหมายเชิงนามธรรม ที่ช่วยสร้างความลึกซึ้งให้กับเรื่องราว โดยความหมายของสัญลักษณ์อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามการตีความ หรือตามทัศนคติส่วนตัวของผู้รับสาร

7) มุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View) เป็นวิธีที่เรื่องถูกถ่ายทอดออกมา โดยแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือเล่าเรื่องจากจุดยืนบุคคลที่หนึ่ง, เล่าเรื่องจากมุมมองบุคคลที่สาม, เล่าเรื่องจากจุดยืนที่เป็นกลาง, เล่าเรื่องแบบรู้รอบด้าน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารความหมายและการวิเคราะห์ผู้รับสาร ประกอบด้วย

2.1 แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน (Representation)

สจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) นักวิชาการด้านวัฒนธรรมศึกษาชี้ว่า "ภาพตัวแทน" (Representation) เป็นกระบวนการสร้างความหมาย โดยใช้สัญญาณในการเชื่อมโยงระหว่างภาษา แนวคิด และสิ่งต่าง ๆ ในโลก ภาพตัวแทนไม่ใช่เพียงการสะท้อนความจริง แต่เป็นการตีความและถ่ายทอดความหมาย ผ่านกรอบความคิดของผู้สื่อสาร โดยกระบวนการสร้างภาพตัวแทนมี 2 ระดับ ได้แก่ การสร้างภาพตัวแทนในใจ และการถ่ายทอดสู่ภายนอกผ่านระบบสัญญาณ (นิตดาธนาทาน, 2556)

ในทัศนะของ ฮอลล์ การสร้างภาพตัวแทน มีลักษณะเป็นการเลือกและปรับแต่งความจริงบางส่วนให้เด่นชัดขึ้นเพื่อสื่อความหมายใหม่ (อัญมณี ภัคติมवलชน, 2552) โดยวิธีการสร้างความหมายของภาพตัวแทน สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ 1) Reflective Approach หรือการสร้างภาพตัวแทนเพื่อสะท้อนความหมายที่แท้จริงที่ปรากฏในโลกหรือในสังคม 2) Intentional Approach หรือการสร้างภาพตัวแทนตามเจตนาของผู้ส่งสาร 3) Constructionist Approach หรือ การประกอบสร้างความหมายขึ้นใหม่ผ่านภาพตัวแทน

2.2 แนวคิดเรื่องการเข้ารหัส (Encoding) และถอดรหัส (Decoding)

แนวคิดเรื่อง การเข้ารหัส (Encoding) และ การถอดรหัส (Decoding) ของ สจิวต์ ฮอลล์ (Stuart Hall) ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ผู้ผลิตและผู้รับสารต่างเป็นผู้สร้างความหมาย (Meaning Generator) ซึ่งผู้เข้าร่วมการสื่อสารทั้งฝ่ายผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความหมายของกันและกัน (Shared Meaning)

สจิวต์ ฮอลล์ (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2543) ระบุว่า ผู้รับสารในฐานะของการเป็นผู้ถอดรหัส (Decoder) ไม่จำเป็นต้องอ่านหรือตีความหมายตรงกับสาร (Message) ที่ผู้ส่งสารเข้ารหัสเสมอไป โดยวิธีการถอดรหัส (Decoding) ของผู้รับสารสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ 1) Preferred Reading หรือ ผู้รับสารที่ถอดรหัสตรงตามความหมายที่ผู้ผลิตสารใส่รหัสไว้ 2) Negotiated Reading หรือ ผู้รับสารที่ถอดรหัสมีการต่อรองความหมายที่ผู้ผลิตสารใส่รหัสไว้ 3) Oppositional Reading หรือ ผู้รับสารที่ถอดรหัสตรงข้ามกับความหมายที่ผู้ผลิตสารใส่รหัสไว้

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อสร้างความตระหนักและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว กรณีศึกษาภาพยนตร์สั้นเรื่อง "พลอย" เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) สำหรับการพัฒนาสื่อภาพยนตร์สั้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนกระบวนการผลิต (Pre-production) ได้แก่ การวางแผนการผลิตและการเขียนบทภาพยนตร์ 2) ขั้นตอนกระบวนการผลิต (Production) หรือการถ่ายทำภาพยนตร์ 3) ขั้นตอนหลังกระบวนการผลิต (Post-production) ได้แก่ การตัดต่อภาพและเสียง, การปรับแต่งสี (Color Grading) และเทคนิคพิเศษ (VFX) และกำหนดให้มีการประเมินความเหมาะสมของบทภาพยนตร์ (Screenplay) ก่อนเริ่มกระบวนการถ่ายทำภาพยนตร์ (Production) จากผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อภาพยนตร์จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็ก วัยรุ่น และครอบครัวจำนวน 2 ท่าน ด้วยวิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้รูปแบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ที่มีต่อสื่อภาพยนตร์สั้น โดยกำหนดให้ประชากร คือ กลุ่มบุคคลทั่วไปทั้งที่เคยและไม่เคยมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) และใช้การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวนรวมทั้งสิ้น 80 คน โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นผู้ชมที่เข้าร่วมกิจกรรมฉายภาพยนตร์ ที่ให้ความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย กำหนดระยะเวลาการเก็บข้อมูลเป็นเวลา 1 เดือน เริ่มตั้งแต่ 1 ม.ค. 2568 – 31 ม.ค. 2568 โดยเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) ที่มีข้อคำถามครอบคลุมองค์ประกอบ 5 ด้านคือ ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคภาพ ด้านเทคนิคเสียง ด้านเทคนิคการนำเสนอ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์

การทดสอบเครื่องมือ และการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Method triangulation) ได้แก่ การใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความหลากหลาย ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยมีค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.80 และได้มีการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.80 โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ งานวิจัยนี้ผ่านการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ แบบ Full Board จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2567 หมายเลข COA No. 030 RMUTTO Rec No. 031/2567

ผลการวิจัย

สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ การพัฒนาสื่อภาพยนตร์สั้น และการประเมินความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ที่มีต่อสื่อภาพยนตร์สั้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาสื่อภาพยนตร์สั้น แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1.1. ขั้นก่อนกระบวนการผลิต (Pre-Production)

ประกอบด้วย การคัดเลือกผู้กำกับภาพยนตร์ นักแสดง ทีมงาน การจัดทำบทภาพยนตร์ตั้งแต่โครงเรื่อง โครงเรื่องขยาย บทภาพยนตร์ฉบับสมบูรณ์ การวางสตอรี่บอร์ด (Storyboard) การสำรวจสถานที่ถ่ายทำ การจัดหาอุปกรณ์ และการจัดตารางการวางแผนการผลิต โดยมีการกำหนดแก่นเรื่อง (Theme) ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (Objective) และโครงเรื่อง (Plot) ดังต่อไปนี้

แก่นเรื่อง (Theme) : ความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องน่าอับอายหรือต้องอดทน แต่เป็นปัญหาสังคมที่ควรยื่นมือช่วยเหลือกันแก้ไข

วัตถุประสงค์ (Objective) : ผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว เปลี่ยนทัศนคติใหม่ว่า ความรุนแรงในครอบครัวเมื่อเกิดขึ้นแล้วไม่ใช่เรื่องที่น่าอับอายหรือต้องอดทน หากแต่เป็นปัญหาสังคมที่สมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

โครงเรื่อง (Plot) : พลอย หญิงสาววัย 29 ปี ใช้ชีวิตแต่งงานกับ ต้น ชายหนุ่มวัย 32 ปีที่เป็นคนในละแวกเดียวกัน และเป็นหลานรักของอาม่ากิมจู เจ้าของร้านขายอุปกรณ์ก่อสร้างใหญ่ที่สุดในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ภายนอกผู้คนต่างมองว่าพลอยโชคดีแต่งงานกับคนดีมีฐานะ ทว่าชีวิตหลังแต่งงานกลับกลายเป็นฝันร้าย พลอยต้องอดทนกับนิสัยเจ้าชู้และการใช้ชีวิตแบบไร้ความรับผิดชอบของตน ทั้งการเมากลับบ้านดึกทุกคืน การด่าทอ และการทำร้ายร่างกาย

พลอยยอมทนอยู่ในสภาพนั้นมานานกว่า 3 ปี ด้วยความกลัวเรื่องนี้สินของแม่ที่ก้ำกั้มจากต้น รวมถึงคำนิยามครอบครัวที่พร่ำสอนว่า “ไฟในอย่านำออก ไฟนอกอย่านำเข้า” เธอทำหน้าที่ทั้งดูแลร้าน ดูแลอาม่า และเป็นภรรยาที่ต้องอดทนอยู่ตลอดเวลา ชีวิตของเธอเหมือนอยู่ในกรงขังที่มองไม่เห็นทางออก จนกระทั่งวันหนึ่ง แพรว น้องสาวที่แยกตัวไปมีครอบครัว กลับมาเยี่ยมบ้านพร้อมข่าวการหย่าร้าง

แม้แพรวจะเพิ่งผ่านการเลิกรากับสามี แต่สีหน้าและแววตาของเธอกลับดูเบาสบายกว่าที่พลอยเคยเห็น เมื่อพูดคุยกันลึกซึ้งในคืนนั้น พลอยได้เปิดใจเล่าถึงความทุกข์ของตนเองให้แพรวฟัง และได้เรียนรู้ว่าการลุกขึ้นหยาไม่ใช่ความล้มเหลว หากแต่เป็นการคืนอิสรภาพให้ชีวิต การสนทนาในคืนนั้นได้เปลี่ยนแปลงความคิดของพลอยอย่างสิ้นเชิง เธอเริ่มมีความกล้า และพร้อมจะลุกขึ้นมาเรียกร้องความยุติธรรมให้ตัวเอง โดยมีน้องสาวยื่นเคียงข้างเป็นพลังใจ

Sun พลอย Sun ตู Sun แอว Sun อาภา

ภาพที่ 1 การคัดเลือกนักแสดงนำในภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย”

ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัย เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ

ในส่วนของการประเมินความเหมาะสมของบทภาพยนตร์ (Screenplay) ก่อนเริ่มกระบวนการถ่ายทำ (Production) พบว่า ภาพรวมของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีความพึงพอใจกับบทภาพยนตร์ที่ถูกพัฒนาขึ้น ทั้งในส่วนของโครงเรื่อง (Plot) ที่มีความน่าสนใจ สามารถบอกเล่าปัญหาความรุนแรงที่กระทำต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งยังคงปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง การออกแบบตัวละคร บทสนทนา และสถานการณ์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพที่เป็นจริงของสังคมไทยยุคปัจจุบัน รวมถึงจุดเด่นด้านการเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น ให้กับผู้ชมภาพยนตร์ได้รับรู้

ในด้านการกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ (Attitude) ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมีความเห็นตรงกันว่า ภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” มีส่วนช่วยเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวก ว่าความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องที่น่าอับอายหรือต้องอดทน หากแต่เป็นปัญหาสังคมที่สมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมรู้สึกอยากยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงได้จริง

ในด้านการกระตุ้นให้เกิดการลงมือปฏิบัติ (Practice) ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมีความเห็นตรงกันว่า อาจต้องอาศัยระยะเวลา เนื่องจากพฤติกรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก การเปิดรับสื่อภาพยนตร์เพียงครั้งเดียว อาจไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ชมได้เสมอไป นอกจากนี้ในด้านการเปลี่ยนพฤติกรรม ยังต้องอาศัยองค์ประกอบอื่น ๆ เข้าช่วยในการเสริมแรง เช่น เทคนิคการถ่ายทำภาพยนตร์ที่มีความสมจริง หรือกระบวนการเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน ด้วยการปลูกจิตสำนึกควบคู่ไปด้วยกัน เป็นต้น

ในด้านความคิดเห็นที่แตกต่าง พบว่ามีผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักจิตวิทยาคลินิกจำนวน 1 ท่าน แสดงความกังวลต่อความรุนแรงที่ปรากฏในบทภาพยนตร์ ว่าอาจส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ชม ในกรณีที่ผู้ชมเคยมีประสบการณ์ความรุนแรงมาก่อน ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ ทั้งที่เป็นนักจิตวิทยาคลินิกและผู้กำกับภาพยนตร์มองว่า ระดับความรุนแรงที่ปรากฏในบทภาพยนตร์นั้นไม่มากจนเกินไป เพราะในโลกความเป็นจริงมีสิ่งี่รุนแรงกว่านี้อยู่อีกเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์ ยังให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า หากมองในมิติของศิลปะภาพยนตร์ สิ่งที่เป็นคือการมอบความสมจริงให้กับผู้ชม การลดทอนความรุนแรงของเนื้อหาและเทคนิคการนำเสนอ ในขณะที่โลกความเป็นจริงมีความรุนแรงจำนวนมากที่รายล้อมผู้ชมภาพยนตร์อยู่ จะทำให้ความสมจริงของภาพยนตร์หายไป จนไม่สามารถสร้างผลกระทบ (Impact) ได้มากพอในระดับที่คาดหวัง

1.2. ขั้นตอนกระบวนการผลิต (Production) คือ กระบวนการออกกองถ่ายทำภาพยนตร์ เพื่อให้ได้ชิ้นงานภาพยนตร์ตามบทภาพยนตร์ที่เขียนไว้ หลังจากทำการปรับแก้บทภาพยนตร์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในขั้นตอนนี้ผู้กำกับภาพยนตร์ นักแสดง และทีมงาน จะทำงานตามแผนการผลิตที่วางไว้ โดยการถ่ายทำภาพยนตร์จะถ่ายทำตามบทภาพยนตร์ (Screenplay) และสตอรี่บอร์ด (Storyboard) ที่วางไว้ล่วงหน้า

ภาพที่ 2 สตอรี่บอร์ด (Storyboard) ภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย”

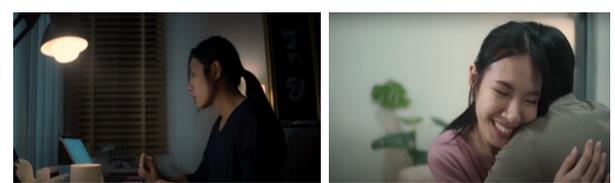
ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัย เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ

ภาพที่ 3 การถ่ายทำภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย”

ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัย เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ

1.3. ขั้นตอนหลังกระบวนการผลิต (Post-Production) ได้แก่ การตัดต่อภาพและเสียง การใส่เสียงและดนตรีประกอบ การปรับแต่งสี การใส่เทคนิคพิเศษ การทำโปสเตอร์ รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องของชิ้นงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่ภาพยนตร์สั้นจะถูกผลิตจนเสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 4 ฉากจากภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” ที่เสร็จสมบูรณ์

ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัย เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ

โดยสามารถสรุปขั้นตอนของการพัฒนาสื่อภาพยนตร์สั้น ออกมาในรูปแบบของตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปขั้นตอนการพัฒนาสื่อภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย”

ขั้นตอน	กิจกรรมหลัก	ผลลัพธ์
ขั้นก่อนกระบวนการผลิต (Pre-Production)	<ul style="list-style-type: none"> - การคัดเลือกทีมงาน, นักแสดง - การจัดทำบทภาพยนตร์ - การประเมินความเหมาะสมของบทภาพยนตร์โดยผู้เชี่ยวชาญ - การจัดทำสตอรี่บอร์ด - การจัดทำตารางวางแผนการผลิต 	<ul style="list-style-type: none"> - บทภาพยนตร์ฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการปรับแก้ - สตอรี่บอร์ดสำหรับการถ่ายทำ - แผนการถ่ายทำภาพยนตร์ที่ชัดเจน
ขั้นกระบวนการผลิต (Production)	<ul style="list-style-type: none"> - การออกกองถ่ายทำภาพยนตร์ตามแผนงานที่วางไว้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฟุตเทจ (Footage) ภาพและเสียงจากการถ่ายทำภาพยนตร์
ขั้นหลังกระบวนการผลิต (Post-Production)	<ul style="list-style-type: none"> - การตัดต่อภาพและเสียง - การใส่เสียงและดนตรีประกอบ - การปรับแต่งสี (Color Grading) - การใส่เทคนิคพิเศษ (VFX) - การจัดทำโปสเตอร์ภาพยนตร์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” ฉบับสมบูรณ์ - สื่อประชาสัมพันธ์ (โปสเตอร์)

2. การประเมินความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์
การประเมินความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ที่มีต่อสื่อภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” ใช้รูปแบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 80 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1. ข้อมูลทั่วไป

ในส่วนของข้อมูลทั่วไป มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 80 คน แบ่งเป็น เพศชาย 33 คน (41.3%), เพศหญิง 42 คน (52.5%), ไม่ต้องการระบุเพศ 5 คน (6.3%), ในส่วน

ของการแสดงความยินยอมให้เก็บข้อมูล ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดมีอายุ 18 ปี หรือมากกว่า และยินยอมที่จะตอบแบบสอบถามทั้ง 80 คน (100%), ในส่วนของอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 18-22 ปีขึ้นไป 71 คน (88.8%), อายุ 22 ปีขึ้นไป 9 คน (11.3%), ในส่วนของระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษา ปริญญาตรี 74 คน (92.5%), สูงกว่าปริญญาตรี 5 คน (6.3%), มัธยมศึกษา 1 คน (1.3%)

2.2. การประเมินความพึงพอใจ

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ที่มีต่อภาพยนตร์สั้นเพื่อสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว เรื่อง “พลอย”

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ						ค่าเฉลี่ย (X̄)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)			
1. ด้านเนื้อหา								
1.1 เนื้อหาที่มีความน่าสนใจ	30 (37.5)	32 (40.0)	16 (20.0)	2 (2.5)	-	4.12	0.817	
1.2 เนื้อหาที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	41 (51.2)	30 (37.5)	9 (11.3)	-	-	4.40	0.686	
1.3 เนื้อหาให้แง่คิด	46 (57.5)	22 (27.5)	10 (12.5)	2 (2.5)	-	4.40	0.850	

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ที่มีต่อภาพยนตร์สั้นเพื่อสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว เรื่อง “พลอย” (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ						ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	
2. ด้านเทคนิคภาพ							
2.1 ภาพมีความคมชัดสวยงาม	56 (68.8)	18 (22.5)	7 (8.8)	-	-	4.60	0.648
2.2 มุกกลิ้งและการจัดองค์ประกอบภาพ	47 (58.8)	29 (36.3)	4 (5.0)	-	-	4.53	0.594
2.3 ภาพสามารถสื่ออารมณ์ออกมาได้ชัดเจน	49 (61.3)	23 (28.7)	7 (8.8)	-	1 (1.3)	4.48	0.762
2.4 โทนสีของภาพมีความเหมาะสม สวยงาม	55 (68.8)	18 (22.5)	7 (8.8)	-	-	4.60	0.648
3. ด้านเทคนิคเสียง							
3.1 เสียงสนทนา / เสียงบรรยายมีความชัดเจน	37 (46.3)	28 (35.0)	14 (17.5)	1 (1.3)	-	4.26	0.791
3.2 ดนตรีและเสียงประกอบมีความเหมาะสม	38 (47.5)	30 (37.5)	10 (12.5)	2 (2.5)	-	4.30	0.785
3.3 ระดับความดังของเสียงมีความเหมาะสม	36 (45.0)	29 (36.3)	12 (15.0)	2 (2.5)	1 (1.3)	4.21	0.881
4. ด้านเทคนิคการนำเสนอ							
4.1 การคัดเลือกนักแสดงความเหมาะสมกับบทบาท	38 (47.5)	34 (42.5)	7 (8.8)	1 (1.3)	-	4.36	0.697
4.2 การสื่ออารมณ์ของนักแสดง เหมาะสมกับบทบาท	45 (56.3)	25 (31.3)	9 (11.3)	1 (1.3)	-	4.42	0.742
4.3 การตัดต่อ / ลำดับภาพมีความต่อเนื่อง	46 (57.5)	29 (36.3)	5 (6.3)	-	-	4.51	0.616
4.4 ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากมีความเหมาะสม	47 (59.5)	22 (27.8)	10 (12.7)	-	-	4.46	0.713
4.5 ระยะเวลาในการนำเสนอมีความเหมาะสม	37 (47.3)	35 (43.8)	8 (10.0)	-	-	4.36	0.660

ตารางที่ 2 สรุปภาพรวมความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ที่มีต่อภาพยนตร์สั้นเพื่อสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว เรื่อง “พลอย” (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ						ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
	มากที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	มาก จำนวน (ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	น้อย จำนวน (ร้อยละ)	น้อยที่สุด จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	
5. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์							
5.1 ภาพยนตร์ช่วยให้ผู้ชมได้รู้ถึงสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ว่าเป็นเช่นไร	50 (62.5)	22 (27.5)	8 (10.0)	-	-	4.52	0.674
5.2 ภาพยนตร์ช่วยเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวก ว่าความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัญหาสังคมที่ต้องช่วยกันแก้ไข	51 (63.7)	19 (23.8)	9 (11.3)	1 (1.3)	-	4.50	0.746
5.3 ภาพยนตร์ช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกอยากเข้าไปช่วยเหลือ เมื่อได้รับรู้ / พบเจอสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว	48 (60.0)	23 (28.7)	8 (10.0)	1 (1.3)	-	4.47	0.728
5.4 ภาพยนตร์ให้ความรู้กับผู้ชมว่า เมื่อประสบกับสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ทั้งที่เกิดขึ้นกับตัวเอง หรือเกิดกับบุคคลอื่น ควรที่จะแจ้งเหตุ หรือดำเนินการขั้นต้นอย่างไร เพื่อให้เหตุการณ์ความรุนแรงนั้นบรรเทาเบาบางลง	56 (70.0)	15 (18.8)	7 (8.8)	1 (1.3)	1 (1.3)	4.55	0.809

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ด้านเนื้อหาทั้ง 3 ด้านได้แก่ เนื้อหาที่น่าสนใจ, เนื้อหาที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย, เนื้อหาให้แง่คิด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.30 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.784 สามารถแปลผลได้ว่า ผู้ชมภาพยนตร์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด”

ภาพรวมความพึงพอใจด้านเทคนิคภาพ 4 ด้านได้แก่ ภาพมีความคมชัด สวยงาม, มุมกล้องและการจัดองค์ประกอบ

ภาพ, ภาพสามารถสื่ออารมณ์ออกมาได้ชัดเจน, โทนสีของภาพมีความเหมาะสม สวยงาม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.55 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.663 สามารถแปลผลได้ว่า ผู้ชมภาพยนตร์มีความพึงพอใจในระดับ “มากที่สุด”

ภาพรวมความพึงพอใจด้านเทคนิคเสียง 3 ด้านได้แก่ เสียงสนทนา / เสียงบรรยายมีความชัดเจน, ดนตรีและเสียงประกอบมีความเหมาะสม, ระดับความดังของเสียงมีความ

เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.25 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.891 สามารถแปลผลได้ว่า ผู้ชมภาพยนตร์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด”

ภาพรวมความพึงพอใจด้านเทคนิคการนำเสนอ 5 ด้าน ได้แก่ การคัดเลือกนักแสดง ความเหมาะสมกับบทบาท, การสื่ออารมณ์ของนักแสดง เหมาะสมกับบทบาท, การตัดต่อ / ลำดับภาพมีความต่อเนื่อง, ฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากมีความเหมาะสม, ระยะเวลาในการนำเสนอมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.42 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.685 สามารถแปลผลได้ว่า ผู้ชมภาพยนตร์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด”

ภาพรวมความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์ 4 ด้าน ได้แก่ ภาพยนตร์ช่วยให้ผู้ชมได้รู้ถึงสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ว่าเป็น

เช่นไร, ภาพยนตร์ช่วยเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวก ว่าความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัญหาสังคมที่ต้องช่วยกันแก้ไข, ภาพยนตร์ช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกอยากเข้าไปช่วยเหลือ เมื่อได้รับรู้ / พบเจอสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว, ภาพยนตร์ให้ความรู้กับผู้ชมว่า เมื่อประสบกับสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว ทั้งที่เกิดขึ้นกับตัวเอง หรือเกิดกับบุคคลอื่นควรที่จะแจ้งเหตุ หรือดำเนินการขั้นต้นอย่างไร เพื่อให้เหตุการณ์ความรุนแรงนั้นบรรเทาเบาบางลง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.51 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.739 สามารถแปลผลได้ว่า ผู้ชมภาพยนตร์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด”

ตารางที่ 3 สรุปภาพรวมความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ที่มีต่อภาพยนตร์สั้นเพื่อสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว เรื่อง “พลอย”

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับคุณภาพ
ความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ที่มีต่อภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย”	4.42	0.728	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาพรวมความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ที่มีต่อภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” ทั้ง 5 ด้านคือ ด้านเนื้อหา, ด้านเทคนิคภาพ, ด้านเทคนิคเสียง, ด้านเทคนิคการนำเสนอ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.42 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.728 สามารถแปลผลได้ว่า ผู้ชมภาพยนตร์มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด”

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ที่มีต่อภาพยนตร์สั้นเพื่อสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว เรื่อง “พลอย” พบว่าความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ที่มีต่อภาพยนตร์สั้น มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับ “มากที่สุด” แสดงให้เห็นว่าผู้ชมภาพยนตร์มีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านของภาพยนตร์สั้น ได้แก่ องค์ประกอบด้านเนื้อหา, ด้านเทคนิคภาพ, ด้านเทคนิคเสียง, ด้านเทคนิคการนำเสนอ และด้านการนำไปใช้ประโยชน์

ผลของความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ มีที่มาจาก การกลวิธีในการเขียนบทภาพยนตร์ และความสามารถในการกำกับภาพยนตร์ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพโดยรวมของสื่อภาพยนตร์สั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Howard & Mabley, 1993 ที่กล่าวว่าบทภาพยนตร์ คือ พิมพ์เขียว (Blueprint) ของการสร้างภาพยนตร์ที่ผู้เขียนบทสร้างขึ้นมา ทั้งสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือความขัดแย้งที่ทำให้ภาพยนตร์ดำเนินต่อไป บทภาพยนตร์มีหน้าที่ในการบอกเล่าเรื่องราวว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และต้องสื่อความหมายออกมาเป็นภาพ องค์ประกอบและขั้นตอนในการวางโครงบทภาพยนตร์ ที่ผู้เขียนบทสร้างขึ้นอย่างน่าสนใจ และสามารถบอกเล่าเรื่องราวได้อย่างตื่นตันทึ่งชวนติดตาม รวมถึงมีตัวละครที่เป็นตัวดำเนินเรื่องที่ ทำให้เรื่องราวสมบูรณ์ คือจุดสำคัญที่ทำให้ผู้ชมรู้สึกอยากติดตามตั้งแต่ต้นจนจบ

ในส่วนของกลวิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” สอดคล้องกับแนวคิดการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ (Film Narration) ของ เดวิด บอร์ดเวล (David Bordwell, อ้างถึงใน พรหมสิทธิ์ จริยาคุณากร, 2564) ซึ่งนิยามการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ว่าเป็นวงจรของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันในเชิง

เหตุและผล ภายในช่วงเวลาหนึ่ง และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้หลากหลายตามการกำหนดของผู้เล่าเรื่อง ดังนั้นการเล่าเรื่องผ่านสื่อ (Media-Based Storytelling) จึงไม่เพียงแคให้ข้อมูลหรือเนื้อหา แต่ยังเป็นการสร้างประสบการณ์ที่เชื่อมโยงผู้ชมกับเรื่องราวอย่างมีอารมณ์ร่วม (ปรัชญาเปี่ยมการุณ, 2568)

นอกจากนี้วิธีการเล่าเรื่องของภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” ยังดำเนินไปตามแนวคิดลำดับเหตุการณ์ของโครงเรื่องภาพยนตร์ (Plot) ซึ่ง Giannetti (2014) ได้แบ่งลำดับเหตุการณ์ออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การเริ่มเรื่อง (Exposition) : ช่วงแนะนำชีวิตคู่ของพลอยที่เบื้องหลังเต็มไปด้วยความรุนแรง, การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) : ภาพชีวิตคู่ของพลอยที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ, ภาวะวิกฤต (Climax) : การกลับมาของแพรว น้องสาวผู้มีชีวิตอิสระหลังการหย่าร้าง, ภาวะคลี่คลาย (Falling Action) : พลอยเปิดใจเล่าความทุกข์ให้แพรวฟัง และได้กำลังใจจากแพรว, บทสรุป (Resolution) : พลอยมีความกล้าที่จะลุกขึ้นมาเรียกร้องความยุติธรรมให้กับตัวเอง โดยมีน้องสาวยืนอยู่เคียงข้าง

ในด้านของเทคนิคการนำเสนอ ภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” นำเสนอภาพตัวแทน (Representation) ของตัวละครเอก (Protagonist) และตัวร้าย (Antagonist) ใน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ภาพตัวแทนของคนในครอบครัวที่ประสบปัญหาความรุนแรง เป็นตัวละครที่ขาดความกล้าหาญที่จะลุกขึ้นมาปกป้องตัวเอง อีกทั้งยังเป็นภาพตัวแทนของผู้หญิงจำนวนมาก ที่เผชิญกับการถูกกดทับทางโครงสร้างจากระบบสังคมชายเป็นใหญ่ (Patriarchal Society) 2) ภาพตัวแทนของคนในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง ทั้งทางด้านวาจาและการทำร้ายร่างกาย และ 3) ภาพตัวแทนของคนในครอบครัวที่รับรู้ถึงปัญหาความรุนแรง และทำหน้าที่เป็นทั้งที่ปรึกษาและผู้ให้กำลังใจ เพื่อให้ผู้ที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวสามารถก้าวพ้นวิกฤตสำคัญในชีวิตไปได้

ภาพที่ 5 การนำเสนอภาพตัวแทน (Representation) ในภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย”
ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัย เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ

วิธีการนำเสนอภาพตัวแทนในภาพยนตร์สั้นเรื่อง “พลอย” สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง ภาพตัวแทน (Representation) ของ สจิวัด ฮอลล์ (Stuart Hall) นักวิชาการด้านวัฒนธรรมศึกษาที่กล่าวไว้ว่า ภาพตัวแทนเป็นผลผลิตแห่งความหมายของภาพที่เกิดขึ้นในใจ (ผู้ชม) เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของกระบวนการอ้างอิงความหมาย และเป็นตัวเชื่อมระหว่างภาษาแนวคิด และระบบสัญลักษณ์ ซึ่งจะทำให้ผู้ชมภาพยนตร์สามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่นำเสนอออกมาได้ และผู้ที่มีอิทธิพลในการกำหนดขอบเขตและความหมายของภาพตัวแทน ก็คือศิลปินหรือผู้นำเสนอ ซึ่งในที่นี้คือผู้เขียนบทภาพยนตร์ และผู้กำกับภาพยนตร์นั่นเอง

ในส่วนของผู้ชมภาพยนตร์ ความพึงพอใจเกิดขึ้นตามกระบวนการเข้ารหัส (Encoding) และการถอดรหัส (Decoding) ภาพยนตร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการเข้ารหัสและถอดรหัส ของ สจิวัด ฮอลล์ ที่กล่าวว่า ผู้ผลิตและผู้รับสารต่างเป็นผู้สร้างความหมาย (Meaning Generator) ดังนั้นการที่ผู้ชมภาพยนตร์ในฐานะของผู้รับสาร สามารถถอดรหัสของภาพยนตร์ได้ตรงตามความหมายที่ผู้ผลิตภาพยนตร์ได้ใส่รหัสไว้ (Preferred Reading) จึงเกิดจากความสามารถในการเข้ารหัสที่แม่นยำ ทั้งของผู้เขียนบทภาพยนตร์และผู้กำกับภาพยนตร์ ที่ทำงานได้อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน

ในส่วนของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบความเห็นที่แตกต่างกันระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์และนักจิตวิทยาคลินิก ซึ่งสะท้อนให้เห็นมุมมองที่มาจากคนละชนบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์ให้ความสำคัญกับความสมจริง (Realism) เพื่อสร้างผลกระทบทางอารมณ์ ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาคลินิกมีมุมมองที่อิงตามหลักการสื่อสารที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma-Informed Communication) ซึ่งให้ความสำคัญกับการหลีกเลี่ยงการกระตุ้นซ้ำ (Re-traumatization) ต่อผู้ชมที่อาจมีประสบการณ์ตรงกับบาดแผลทางจิตใจ

ความแตกต่างดังกล่าวสอดคล้องกับ แนวคิดจิตวิทยาสื่อ (Media Psychology) ที่อธิบายอิทธิพลของสื่อภาพยนตร์ว่ามีผลต่อการรับรู้ อารมณ์ และการตอบสนองทางพฤติกรรมของผู้ชม (Giles, 2003) รวมถึงแนวคิดการรับรู้เชิงวิพากษ์ (Critical Reception Theory) ซึ่งชี้ว่าผู้ชมตีความและตอบสนองต่อสื่อ ตามประสบการณ์ส่วนตัว บริบททางสังคม และวัฒนธรรมของตนเอง

นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ผู้ผลิตเนื้อหาสาร (Sender) จะมีความสามารถในการเข้ารหัสที่แม่นยำ แต่ผู้รับสาร (Receiver) ก็มีสิทธิ์ที่จะถอดรหัสสารได้แตกต่างกัน ทั้งในรูปการต่อรองความหมาย (Negotiated Reading) หรือการถอดรหัสที่ตรงข้ามกับความหมายที่ผู้ส่งสารตั้งใจ (Oppositional Reading) ขึ้นอยู่กับบริบท

ส่วนตัว พื้นความรู้ ภูมิหลัง และประสบการณ์ชีวิต ซึ่งเป็นตัวแปรแทรก (Intervention Variables) ที่ผู้รับสารแต่ละคนมีแตกต่างกันออกไป

ความแตกต่างในการถอดรหัสของผู้รับสารทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ชมทั่วไป นักจิตวิทยาคลินิก และผู้กำกับภาพยนตร์ สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายของการผลิตสื่อเพื่อสังคม ที่ต้องรักษาสมดุลระหว่างความสมจริงของเนื้อหา กับผลกระทบทางอารมณ์ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการผลิตซ้ำบาดแผลทางจิตใจ ขณะเดียวกันก็ต้องคงไว้ซึ่งพลังของภาพยนตร์สั้น ในฐานะสื่อเพื่อสร้างความตระหนักรู้ และกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ชมที่อยู่ในระดับ “มากที่สุด” ไม่เพียงสะท้อนถึงความสำเร็จของการผลิตสื่อสร้างสรรค์ แต่ยังชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของภาพยนตร์สั้น ในด้านการเปลี่ยนทัศนคติของผู้ชมต่อปัญหาความรุนแรงในครอบครัว งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่า ความสมจริงของสื่อภาพยนตร์คือปัจจัยสำคัญ ที่ช่วยให้ภาพยนตร์สามารถสื่อสารกับคนดูอย่างได้ผล ซึ่งความสมจริงของภาพยนตร์เกิดขึ้นได้จากหลายองค์ประกอบ เช่น บทภาพยนตร์, การคัดเลือกนักแสดง, เทคนิคการถ่ายทำ หรือความสามารถของผู้กำกับภาพยนตร์ ดังนั้นในการผลิตภาพยนตร์จึงควรให้ความสำคัญ กับทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตอย่างเข้มข้น ทั้งขั้นก่อนกระบวนการผลิต (Pre-Production), ขั้นตอนการผลิต (Production) และขั้นหลังกระบวนการผลิต (Post-Production)

2. จากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่า ความกังวลที่มีต่อฉากรุนแรงที่ปรากฏในสื่อภาพยนตร์ที่มากจนเกินไป อาจทำให้ความสมจริงของภาพยนตร์สูญหายไป ดังนั้นการผลิตสื่อภาพยนตร์เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของผู้ชม จึงควรมุ่งประเด็นสำคัญไปที่กลุ่มเป้าหมายหลักของภาพยนตร์ ว่าต้องการที่จะสื่อสารกับผู้ใด หรือใครกันแน่คือกลุ่มคนดูที่แท้จริง หลังจากนั้นจึงออกแบบเนื้อหาของภาพยนตร์ให้เหมาะสมกับกลุ่มคนดูนั้น ๆ จึงจะทำให้การใช้สื่อภาพยนตร์เพื่อการรณรงค์เกิดผลสัมฤทธิ์มากที่สุด

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. แม้ว่าสื่อภาพยนตร์จะมีพลังในการสร้างความสนใจให้กับผู้ชมสูง แต่การปลูกจิตสำนึกและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ชมภาพยนตร์ การใช้สื่อภาพยนตร์เพียง

ชนิดเดียวอาจไม่เพียงพอ จำเป็นต้องอาศัยสื่อที่มีความหลากหลาย (Mixed Media) เข้าช่วย โดยมีการวิเคราะห์กลุ่มผู้ชมเป้าหมายให้ถูกต้อง หลังจากนั้นจึงทำการวางแผนกลยุทธ์การใช้สื่อ ว่าสื่อใดควรจะเป็นสื่อหลัก และสื่อใดควรจะเป็นสื่อเสริมสำหรับหัวข้อรณรงค์ที่กำหนดไว้

2. การใช้สื่อเพื่อการรณรงค์ นอกจากจะต้องอาศัยสื่อที่มีความหลากหลาย (Mixed Media) แล้ว ยังจำเป็นต้องอาศัยความต่อเนื่องและระยะเวลาที่ยาวนาน เนื่องจากการเปลี่ยนพฤติกรรม (Practice) ของผู้ชมเป็นสิ่งที่ทำได้ยากที่สุดตามทฤษฎี KAP (Knowledge Attitude Practice) ดังนั้นจึงควรเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงาน ทั้งในด้านงบประมาณและบุคลากรให้เพียงพอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ชมภาพยนตร์ ที่มีต่อภาพยนตร์สั้นเพื่อสร้างความตระหนักรู้ต่อปัญหาความรุนแรงต่อเด็กสตรี และความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นในงานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมุ่งเน้นไปที่ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบข้อมูลที่เป็นเชิงลึกมากขึ้น

2. การวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มผู้ที่มีประสบการณ์ตรงกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อทำความเข้าใจถึงศักยภาพและข้อจำกัดของสื่อในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและคุณค่าทางสังคมของงานวิจัยให้สูงขึ้น

3. การวิจัยครั้งต่อไป อาจมุ่งเน้นไปที่การวิจัยเชิงนโยบาย โดยศึกษาถึงนโยบายขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ในการใช้สื่อภาพยนตร์เพื่อสนับสนุนการรณรงค์ว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ หรือมีจุดบกพร่องที่ควรนำมาปรับปรุงแก้ไขอย่างไรบ้าง

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การผลิตภาพยนตร์สั้นเชิงสังคม ด้วยระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (R&D) สามารถสร้างสื่อที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดสาระและปรับเปลี่ยนเจตคติของผู้ชม โดยคุณภาพเชิงศิลปะและเทคนิคการผลิตมีผลต่อการรับรู้และอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังเน้นถึงความจำเป็นในการรักษาสมดุลระหว่างความสมจริงของเนื้อหาและการคุ้มครองผู้รับสารที่มีบาดแผลทางจิตใจ องค์ความรู้ที่ได้ไม่เพียงยืนยันศักยภาพของภาพยนตร์สั้นในฐานะเครื่องมือรณรงค์ แต่ยังสามารถรอบเชิงวิวิธวิทยาที่สามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสื่อเพื่อสังคมอย่างเป็นระบบ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ “ทุนอุดหนุนการวิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567” จากสำนักงานการวิจัย

แห่งชาติ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่สนับสนุนให้เกิดงานวิจัยชิ้นนี้ขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (ม.ป.ป.). สตรี ครอบครั้ว ความรุนแรง พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำ คนชรา เด็ก. กรมสุขภาพจิต. <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=28198>

กาญจนา แก้วเทพ. (2543). **สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา**. เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์ จำกัด.

นัดดา ธนทาน. (2556). การวิเคราะห์ศึกษาภาพเขียนมนุษย์ของ ทวีศักดิ์ ศรีทองดี ระหว่าง ปี พ.ศ. 2540-2554. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปพนธีร์ ธีระพันธ์. (2559). ความรุนแรงในครอบครัวในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาฝั่งตะวันตก. **วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ**, 29(2), 155-168.

ปรัชญา เปี่ยมการณ. (2568). การเล่าเรื่องผ่านสื่อ: กรณีศึกษาความแตกต่างของรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการเพื่อสร้างกรอบแนวทางการสร้างสรรค์เนื้อหาสำหรับอุตสาหกรรมสื่อ. **วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม**, 13(1), 10-23.

พร้อมลสิทธิ์ จริยาคุณการ. (2564). **การประกอบสร้างความหมายมิมมีผ่านภาพยนตร์ ในฐานะภาพตัวแทนวัฒนธรรมอียิปต์โบราณ**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รักसानต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2558). **การเขียนบทภาพยนตร์บันเทิง**. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เวิร์คพอยท์ทูเดย์. (2565). **สถิติชี้ “หญิงไทย” เผชิญความรุนแรงสูงติดอันดับโลก สสส.วอนทุกภาคส่วนร่วมมือยุติปัญหา**. <https://workpointtoday.com/violence-to-th-women-2022/>

สนามข่าว 7 สี. (2565). **พม.เปิดสถิติความรุนแรงในครอบครัว**. <https://news.ch7.com/detail/638779#:~:text=จากข้อมูลศูนย์ปฏิบัติการเพื่อ,สุรา%20และความหิงหวง>

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2561, พฤศจิกายน 6). **ชี้ครอบครัวไทย 1 ใน 3 มีปัญหารุนแรง**. <https://www.thaihealth.or.th/ชี้ครอบครัวไทย-1-ใน-3-มีปัญ/>

สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7. (2562, มิถุนายน 1). **สถานการณ์ความรุนแรงในสังคมไทย (เวทีวิชาการภาคเหนือ)**. สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 7. <http://tpsos8.m-society.go.th/index.php/th/2017-05-16-15-07-24/2017-05-16-15-09-34/380-2019-06-01-18-08-35>

อัญมณี ภัคติมวลชน. (2552). **การสื่อสารภาพตัวแทนของผู้ชายในภาพยนตร์ไทย : ศึกษากรณีภาพยนตร์เรื่อง “น.ช.นักโทษชาย”**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Giannetti, L. D. (2014). **Understanding movies (13th ed.)**. Pearson Education.

Giles, D. (2003). **Media psychology**. Lawrence Erlbaum Associates.

Hamby, A., Brinberg, D., & Jaccard, J. (2018). A conceptual framework of narrative persuasion. **Journal of Media Psychology**, 30(3), 113-124. <https://doi.org/10.1027/1864-1105/a000187>

Howard, D., & Mabley, E. (1993). **The tools of screenwriting: A writer's guide to the craft and elements of a screenplay**. St. Martin's Griffin.